

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Вітвіцький С.С.

кандидат юридичних наук, доцент,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ

Розбудова незалежної, демократичної Української держави пов'язана з вирішенням складних політичних, економічних, соціальних і правових проблем. Однією з таких проблем є забезпечення ефективної реалізації громадського контролю у системі місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування є основою демократичного розвитку будь-якої країни. Становлення та формування в Україні громадянського суспільства не є повноцінним без інституту місцевого самоврядування. Трансформаційні процеси в українському суспільстві викликають необхідність вирішення важливого завдання – створення ефективного та дієвого громадського контролю у системі місцевого самоврядування, яке можливе лише за наявності певних передумов і умов, які в сукупності складають основи місцевого самоврядування. Це вимагає переосмислення дії суб'єктів місцевого самоврядування у здійсненні контролю взагалі, концепції зовнішнього та внутрішнього контролю, взаємозв'язків структурних елементів контролю як цілісної системи. Оскільки, громадський контроль на всіх етапах розвитку місцевого самоврядування є однією з найважливіших функцій управління розвитком вказаного інституту його суб'єктом – територіальною громадою.

Наукове розуміння сутності громадського контролю у системі місцевого самоврядування має сьогодні актуальне теоретичне та практичне значення й концентрує сучасні політико-правові аспекти теорії держави і права, конституційного права, адміністративного права та інших галузевих юридичних наук.

Проблема дослідження громадського контролю у системі місцевого самоврядування в Україні, його теорії та практики є широкою та багатогранною. Громадський контроль у системі місцевого самоврядування не може розглядатися як надбання однієї науки. Дослідження феномена громадського контролю у системі місцевого самоврядування має міждисциплінарний і багатоаспектний характер. Наукове осмислення вказаного явища здійснюється за різними напрямками дослідницького пошуку та розглядається з позиції філософії, соціології, політології, економічної та юридичної науки, науки державного управління тощо. Важливий внесок у цьому дослідницькому напрямі зроблено такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як: О. Авраамова, О. Андрійко, О. Бабінов,

М. Баймуратов, Б. Данилишин, Ж. Зіллер, В. Кампо, Т. Коломоєць, В. Куйбіда, П. Любченко, Л. Наливайко, С. Пилін, Д. Полюбін, Ю. Продан, О. Скопич, А. Степанов, О. Сушинський, В. Шаповал та ін. Слід зазначити, що наукові напрацювання та пропозиції щодо громадського контролю на місцевому рівні є безсумнівним здобутком сучасної юридичної науки та потребують подальшого дослідження.

Аналіз сучасного стану розвитку місцевої демократії свідчить про відсутність у більшості територіальних громад чіткого функціонування механізмів впливу громадськості на прийняття політичних рішень органами місцевої влади. Нерозуміння органами місцевого самоврядування потреби залучення членів територіальних громад до вирішення окремих питань місцевого значення призводить до формалізації механізмів громадської участі у виробленні муніципальної політики. Найчастіше головною метою проведення громадських слухань, ініційованих органами місцевої влади, є не стільки прагнення до діалогу з громадськістю, скільки формальне підтвердження легітимності їхніх дій [1, с. 25-29]. В аспекті зазначеного, громадський контроль у системі місцевого самоврядування як невід'ємна і основна функція територіальної громади, викликає все більше уваги у вчених-юристів, державних, політичних та громадських діячів. Посилення контролюючих функцій територіальних громад, за якими Конституцією України закріплено право місцевого самоврядування запровадження дієвих механізмів громадського контролю та зростання суспільної свідомості членів територіальних громад – необхідні умови підвищення ефективності всієї системи місцевого самоврядування.

Поняття «контроль у системі місцевого самоврядування» вчені відносять до управлінських функцій і завжди пов'язують із перевіркою діяльності, наглядом, запобіганням зловживанням та усуненням недоліків. Функція контролю полягає в оцінюванні відповідності здійснення різних функцій завданням, що стоять у цілому перед системою. Головна мета виконання контрольної функції полягає в тому, щоб не лише виявити, але й попередити помилки й недоліки в роботі учасників, шукати нові резерви та можливості [2, с. 26]. Контроль є необхідною умовою підвищення ефективності роботи відповідного об'єкта, оскільки надає змогу суб'єкту регулярно отримувати достовірну інформацію про стан справ у керованій системі, що дозволяє приймати такі рішення, які спрямовані або на закріплення уже досягнутого результату, або ж на усунення тих причин, що перешкоджають його досягненню. Тому, контроль спрямований, перш за все, на забезпечення досягнення визначених цілей організації за допомогою оцінювання та аналізу результатів її діяльності, що дозволяє внести необхідні корективи при можливому відхиленні фактичних результатів від запланованих.

Контроль у системі місцевого самоврядування – процес забезпечення досягнення організацією своєї мети. Процес контролю у системі місцевого самоврядування складається із встановлення стандартів, вимірювання фактично досягнутих результатів і коригування у тому випадку, коли досягнуті результати суттєво відрізняються від встановлених стандартів. Сюди відноситься здійснення численних контрольних заходів щодо перевірки

діяльності посадових осіб, виконавчих органів місцевого самоврядування і депутатів.

Незважаючи на деякі позитивні заходи, прийняті в останні роки щодо вдосконалення і підвищення ефективності громадського контролю в системі місцевого самоврядування, його правові основи все ще характеризуються недосконалістю і неконкретністю, декларативно широкою постановкою завдання і настільки ж незначними повноваженнями щодо їх реалізації. Значне число правопорушень, які постійно розкриваються в органах місцевого самоврядування, свідчать про те, що сформована система громадського контролю в галузі місцевого самоврядування ще неефективна і вимагає подальшої оптимізації.

Правильна організація та ефективне функціонування громадського контролю у системі місцевого самоврядування значною мірою визначається теоретичними та методологічними положеннями контролю. Недоліки існуючої системи громадського контролю на рівні місцевого самоврядування визначаються, насамперед, прогалинами у вивченні теорії контролю та формуванні наукових принципів його побудови.

Першочерговою умовою для впровадження ефективного громадського контролю є забезпечення відкритості, прозорості діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Практика свідчить, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування фактично безпідставно відмовляють у наданні інформації, відносячи її до інформації з обмеженим доступом, неправомірно застосовуються грифи обмеження доступу до інформації ДСК «для службового користування» тощо [3, с. 115]. Так, необхідне подальше реформування законодавства про інформацію, визначення видів публічної інформації, порядку обов'язкового оприлюднення публічної інформації й створення можливості широкого доступу до неї, встановлення процедури її надання за запитом юридичних чи фізичних осіб.

Підводячи підсумки, необхідно зазначити, що місцеве самоврядування як елемент громадянського суспільства, покликано забезпечувати високі соціальні стандарти життя громадян, сприяти реалізації ними прав, свобод і законних інтересів. Громадський контроль у системі місцевого самоврядування – складне і багатоаспектне явище, що репрезентує собою діяльність громадських інститутів і громадян щодо перевірки результатів фактичної діяльності посадових осіб та органів місцевого самоврядування. Громадський контроль у системі місцевого самоврядування – це процес, під час якого суб'єкти контролю здійснюють певну сукупність дій щодо підконтрольних об'єктів для досягнення соціально-економічних цілей і завдань розвитку певної територіальної громади. Він має комплексний характер, що зумовлює підтримувати стабільність та життєздатність системи місцевого самоуправління на всіх її рівнях. На сучасному етапі для подальшого розвитку вітчизняної системи місцевого самоврядування необхідний більш ефективний громадський контроль у системі місцевого самоврядування, який повинен здійснюватися населенням з урахуванням національних та історичних традицій.

Для повноцінного й результативного оновлення проблематики громадського контролю у системі місцевого самоврядування важливим є використання теоретичного та практичного досвіду зарубіжних країн за допомогою конструктивного аналізу її практичних засад з точки зору актуальної практики модернізаційних перетворень в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні : аналіт. доп. / А. В. Єрмолаєв, Д. М. Горєлов, О. А. Корнієвський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 48 с.
2. Покатаєв П. С. Контроль у системі місцевого самоврядування: теорія та практика застосування : монографія / П. С. Покатаєв. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2012. – 288 с.
3. Демократичні засади організації і функціонування вищих органів державної влади України : монографія / [Ю. Г. Барабаш, І. І. Дахова, О. П. Євсєєв та ін.] ; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. – Х. : Право, 2013. – 272 с.

Данилова І.П.

здобувач,

Національна академія внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКИМ РЕГУЛЮЄТЬСЯ НАУКОВА СФЕРА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ

Наука – це сфера дослідницької діяльності людини, спрямована на одержання, вироблення та систематизацію у вигляді теорій, гіпотез, законів природи чи суспільства нових знань про навколишній світ. Саме за допомогою науки людина спроможна задовольнити свої потреби у пізнанні законів природи, суспільства і мислення; завдяки науці відбувається розвиток культури, гуманізація виховання і формування інтелекту людини, що сприяє удосконаленню виробництва і системи суспільних відносин. Таким чином, наукова сфера є надзвичайно важливою, однак не зважаючи на це, у даній сфері вчиняється значна кількість правопорушень, більш того, вбачається розвиток негативної тенденції щодо значного підвищення рівня вчинення протиправних діянь у науковій сфері, що призводить до суттєвого погіршення її стану.

Тому, на нашу думку, надання визначення поняття «адміністративна відповідальність за порушення законодавства у науковій сфері» та розкриття її особливостей надасть змогу у подальшому більш детально підійти до розуміння дискусійних моментів у даному питанні та оминати можливі негативні наслідки, пов'язані з притягненням винної особи до адміністративної відповідальності.

Чинне законодавство України не дає визначення поняття «адміністративна відповідальність» і тому в теорії адміністративного права